

วิชาการจัดการอาสารักษาดินแดน
บทที่ 2
หน้าที่กองอาสารักษาดินแดน,
กำลังพลกองอาสารักษาดินแดน และ
ผู้มีอำนาจสั่งใช้สมาชิก อส.

หน้าที่กองอาสารักษาดินแดน

พ.ร.บ.กองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.๒๕๔๗ มาตรา ๑๖

- (๑) บรรเทาภัยที่เกิดจากธรรมชาติและผลกระทบของข้าศึก
- (๒) ทำหน้าที่ตำรวจรักษาความสงบภายในท้องที่ ร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ
- (๓) รักษาสถานที่สำคัญ และการคมนาคม
- (๔) ป้องกันจرائم สดับรับฟัง และรายงานข่าว
- (๕) ทำการช่วยให้ความสะดวกแก่ฝ่ายทหารตามที่ทหารต้องการ และตัดทอนกำลังข้าศึก
- (๖) เป็นกำลังสำรองส่วนหนึ่งที่พร้อมจะเพิ่มเติมและสนับสนุนกำลังทหารได้เมื่อจำเป็น

๒. หน้าที่ตามนโยบายของรัฐบาล และกระทรวงมหาดไทย

๑) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

สมาชิก อส. ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับ จพง.ปค./ตร.

- ป้องกันกลุ่มเสี่ยง ค้นหาผู้เสพ ผู้ค้ายาเสพติด
- ปราบปราม ตรวจค้น จับกุม
- บำบัดฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติด

๒) การป้องกัน ปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า

สมาชิก อส. ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับ จพง.ปค./ตร.

- สืบสวนหาข่าว ตรวจสอบ
- ปราบปราม ตรวจค้น จับกุม
- สอบสวน
- ฟื้นฟู บำรุงรักษา

๓) การรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่

โดยปฏิบัติการร่วมกับฝ่ายปกครองและตำรวจ ในการปราบปรามอาชญากรรมทุกรูปแบบ

- สืบสวนหาข่าวอาชญากรรมและการกระทำความผิด
- ตั้งด่านหรือจุดตรวจ ตรวจค้นจับกุม
- ปราบปรามผู้มีอิทธิพลและแหล่งอบายมุขต่าง ๆ
- รักษาความปลอดภัยสถานที่และเส้นทางคมนาคม

๔) ป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมือง

- สืบสวนหาข่าว
- ตรวจสอบจับกุมผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย

๕) อำนาจความเป็นธรรม และจัดระเบียบสังคม

- เป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง สืบสวน/สอบสวนคดีอาญาบางประเภทในความรับผิดชอบของกรมการปกครอง ตามกฎกระทรวง

- ร่วมกับฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตรวจสอบการดำเนินงานของสถานบริการในพื้นที่

๖) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- ฝึกอบรมสมาชิก อส. ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย
- ปฏิบัติตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้งก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และการฟื้นฟูช่วยเหลือ
- ชุดปฏิบัติการ อส. คุ้มภัย ยึดหลักการปฏิบัติ “เข้าถึงก่อน ถอนตัวทีหลัง”

๗) การรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน

- ฝึกระวัง สกัดกั้นและผลักดันผู้หลบหนีเข้าเมือง
- ควบคุมดูแลผู้อพยพในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ
- ปราบปรามการลักลอบนำเข้ายาเสพติด
- ป้องกันและปราบปรามสินค้าผิดกฎหมาย
- รักษาความปลอดภัยจุดผ่านแดน

๘) ปฏิบัติการด้านการข่าวและจิตวิทยามวลชน

- ดำเนินงานตามโครงการ อส. สัมพันธ์
- พัฒนาท้องถิ่นและบริการสาธารณะ
- ปฏิบัติการด้านการข่าว เป็นแหล่งข่าว
- สนับสนุนการเลือกตั้ง ทุกระดับ
- ฝึกอบรมจัดตั้งชุดคุ้มครองหมู่บ้านชายแดน

๙) การพิทักษ์พื้นที่เขตหลัง

๙.๑) วัตถุประสงค์ เพื่อรักษาพื้นที่เขตหลังให้ถูกโจมตีน้อยที่สุด ป้องกันมิให้ข้าศึกรุกเข้าพื้นที่เขตหลัง และลดทอนกำลังข้าศึก รปภ.ประชาชน

๙.๒) การระวังป้องกัน

- หาข่าวและแจ้งเตือนประชาชน
- อพยพประชาชนไปอยู่ในที่ปลอดภัย
- ใช้กำลังปฏิบัติการลดขีดความสามารถของข้าศึก

๙.๓) การปฏิบัติการรบในพื้นที่เขตหลัง

- จัดกำลัง รปภ. สถานที่ เส้นทางคมนาคม
- แม่น้ำลำธาร สาธารณูปโภค-การ และศูนย์ อพยพ
- ฝักอบรมจัดตั้งมวลชนเผ่าระวังป้องกันหมู่บ้าน
- จัดชุดสายตรวจ อส. ลาดตระเวน
- ทำลายและลดขีดความสามารถของข้าศึก

หน้าที่แก้ไขปัญหาในพื้นที่ จขต.

1) การรักษาความสงบเรียบร้อยทั่วไป โดยการจัดกำลังพลปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัย สถานที่ราชการ และสถานที่สำคัญ การจัดชุดลาดตระเวนและจัดตั้งจุดตรวจร่วมกับทหาร ตำรวจ เพื่อเผ่าระวังคุ้มครองรักษาความปลอดภัยแก่ประชาชน รวมทั้งจัดชุดปฏิบัติการคุ้มครอง ครู นักเรียน พระ โดยใช้กำลังพลจากกองร้อย อส. อำเภอ 37 กองร้อย ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำทุกวัน

2) การปฏิบัติการด้านการข่าว และปฏิบัติการจิตวิทยา โดยดำเนินการภายใต้ศูนย์ข่าวอำเภอ และโครงการ อส. สัมพันธ์ ของ 37 อำเภอ รวมทั้งสนับสนุนโครงการหน่วยพัฒนาสันติของ ฝ่ายทหาร

3) รักษาความปลอดภัยตำบล หมู่บ้าน โดยสนธิกำลังปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและ สมาชิก อส. เป็นชุดปฏิบัติการหมวดอาสารักษาดินแดนตำบล จำนวน 53 หมวด และจัดกำลังพล สมาชิก อส. เป็นเจ้าหน้าที่โครง ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน จำนวน 241 หมู่บ้าน

4) การรักษาความปลอดภัยบนขบวนรถไฟ โดยจัดกำลังพลสมาชิก อส. ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยบนขบวนรถไฟ ร่วมกับตำรวจรถไฟ จากสถานีรถไฟหาดใหญ่ ถึงสถานีรถไฟสุโขทัย โกลก รวม 20 ขบวน/วัน ขบวนละ 8 - 12 นาย รวม 240 คน/วัน

5) รักษาความปลอดภัยในพื้นที่เขตเมือง จขต. โดยสั่งใช้กำลังพลสมาชิก อส. ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยในพื้นที่เขตเมือง ที่ล่อแหลมต่อการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่ 6 อำเภอ ใน อ.เมืองปัตตานี เมืองยะลา เบตง เมืองนราธิวาส สุโขทัย โกลก และหาดใหญ่ (เมืองละ 210 นาย)

6) พัฒนาศักยภาพกำลังพล โดยศูนย์ฝักอบรมกำลังประจำถิ่นตำบลท่าสาป อำเภอเมืองยะลา รับผิดชอบโดยกองร้อยบังคับการและบริการ และกองร้อยปฏิบัติการฝึกท่าสาป กองบัญชาการ กองอาสารักษาดินแดน กำลังพล 180 นาย เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสมาชิก อส. และกำลังประจำถิ่น ในพื้นที่ จขต.

3.4 การปฏิบัติหน้าที่ของกำลังพลประจำหมวด อส. ตำบล

1) การจัดหน่วยและอัตรากำลัง

- ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- มีทหาร/ตร./ตชด. เป็น จนท.โครง
- กำลังร่วม ผรส. ชรบ. อรบ. (เวรผลัด)
- สมาชิก อส. 36 นาย แบ่งเป็น 3 หมู่ๆ ละ 12 นาย

2) หน้าที่ของหมวด อส.ตำบล

(1) วิเคราะห์สถานการณ์ของตำบล ข้อมูลความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม บุคคล
เส้นทาง สถานที่ที่ล่อแหลมต่อการถูกโจมตี

(2) จัดทำแผนรักษาความปลอดภัยตำบล

(3) กำหนดมาตรการในการดำเนินงาน

- ด้านการข่าว
- การตรวจสอบบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งผิดกฎหมาย โดยตั้งจุดตรวจ จุดสกัด
- ปฏิบัติการจิตวิยามวลชน เยี่ยมเยียน ชี้แจง สร้างความเข้าใจ ช่วยเหลือ

บริการชุมชน

- ลาดตระเวนเส้นทาง ตรวจเยี่ยมการปฏิบัติ หน้าที่เวรยามของ ชรบ. และ อรบ.
- ป้องกันและรักษาความปลอดภัยฐานที่ตั้ง หมวด อส.ตำบล
- ประสานการปฏิบัติกับหน่วยกำลังทหาร ตำรวจ และมวลชนในพื้นที่

พ.ร.บ.กองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.๒๕๔๗ ม.๑๗

เจ้าหน้าที่และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนมีหน้าที่

(๑) กระทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งการโดยชอบ

(๒) ปฏิบัติตามหน้าที่ ระเบียบ ข้อบังคับและวินัย ของกองอาสารักษาดินแดน

ระเบียบปฏิบัติประจำ ของกองร้อย อส.

เวลา 05.00 น. ตื่นนอน

เวลา 05.10 น. กายบริหาร

เวลา 06.00 น. ทำธุระส่วนตัว

เวลา 07.00 น. รับประทานอาหาร

เวลา 07.30 น. ทำความสะอาดโรงเรือน พัฒนาสิ่งแวดล้อม

เวลา 08.00 น. เคารพธงชาติ ตรวจยอด เครื่องแต่งกายและ ชี้แจงภารกิจประจำวัน

เวลา 08.30 น. ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย
 เวลา 12.00 น. รับประทานอาหาร
 เวลา 13.30 น. ปฏิบัติงานตามภารกิจประจำ ภารกิจที่ได้รับมอบหมาย
 เวลา 17.00 น. รับประทานอาหาร และพักผ่อนตามอัธยาศัย
 เวลา 18.00 น. เคารพธงชาติ ตรวจยอด ชี้แจงเวรยาม รักษาการณ์
 เวลา 19.00 น. ตรวจยอด และอบรมชี้แจงระเบียบวินัย
 เวลา 20.30 น. สวดมนต์
 เวลา 21.00 น. เข้านอน

.....
 หมายเหตุ 1) วันหยุดปฏิบัติงานตามปกติ

2) เฉพาะวันพุธ (08.30 - 12.00 น.) ทบทวนการฝึก (13.00 - 17.00 น.) กีฬา

5. กำลังพล : กองอาสารักษาดินแดน

5.1 ผู้บังคับบัญชา

5.1.1 ผู้บังคับบัญชาส่วนกลาง

- 1) ผบ.อส. (รวม.มท.)
- 2) รอง ผบ.อส. (รวม.มท.)
- 3) ผู้ช่วย ผบ.อส. (ปมท./รอง ปมท.)

5.1.2 ผู้บังคับบัญชาส่วนภูมิภาค ระดับจังหวัด ๓ ตำแหน่ง

- 1) ผบ.อส.จ. (ผู้ว่าราชการจังหวัด)
- 2) รอง ผบ.อส.จ. (รองผู้ว่าฯ)
- 3) ผู้ช่วย ผบ.อส.จ. (ปลัดจังหวัด)

5.1.3 ผู้บังคับบัญชาระดับอำเภอ

- 1) ผบ.ร้อย อส.อ. (นายอำเภอ)
- 2) รอง ผบ.ร้อย อส.อ.
- 3) ผู้ช่วย ผบ.ร้อย อส.อ.
- 4) ผู้บังคับหมวด / รอง ผบ.มว.
- 5) ผู้บังคับหมู่ / รอง ผบ.หมู่

5.2 เจ้าหน้าที่

- 1) ส่วนกลาง : บก.อส. + ฝ่ายอำนวยการ บก.อส.
- 2) ส่วนภูมิภาค : บก.อส.จ.+ ฝ่ายอำนวยการ บก.อส.จ.

5.3 สมาชิกกองอาสาสมัครชาติินแดน

(สมาชิก อส.) มี 3 ประเภท

- 1) ประเภทสำรอง
- 2) ประเภทประจำกอง
- 3) ประเภทกองหนุน

1) ส่วนกลาง : บก.อส. + ฝ่ายอำนวยการ บก.อส.

- อปค. เป็น หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ บก.อส.
- รอง อปค. เป็น รอง หน.ฝอ.
- ข้าราชการ สน.อส. ประจำฝ่ายอำนวยการ

2) ส่วนภูมิภาค : บก.อส.จ.+ ฝ่ายอำนวยการ บก.อส.จ.

- ปลัดจังหวัด เป็น หน. ฝ่ายอำนวยการ บก.อส.จ.
- กลุ่มงานความมั่นคง ประจำฝ่ายอำนวยการ บก.อส.จ.

การจัดรอบพัก : การสับเปลี่ยนกำลัง

- สมาชิก อส. ทำงาน ๓๖๕ วัน ไม่มีวันหยุด
- คำสั่งยุทธการติดตามข่าวความเคลื่อนไหวฝ่ายตรงข้าม
- จัดกำลังติดตามหาข่าว ๑ ใน ๓ ส่วน
- จะต้องมีกำลังปฏิบัติการกิจ ๒ ใน ๓ ส่วน

หลักนิยมการใช้กำลังกองอาสาสมัครชาติินแดน

- มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

อยู่ในแผนการสั่งใช้ของกองบัญชาการกองอาสาสมัครชาติินแดน รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้อนุมัติ

- การปฏิบัติหน้าที่จะต้องกำหนดเป็นแผนยุทธการและคำสั่งยุทธการ
- การปฏิบัติหน้าที่จะต้องร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง ทหาร หรือตำรวจ
- สิทธิกำลังพลเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่

ผู้มีอำนาจในการสั่งใช้สมาชิก อส.

1. มาตรา ๑๘ แห่ง พ.ร.บ.กองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.๒๔๙๗
 - ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจที่จะสั่งใช้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนให้ทำการตามอำนาจหน้าที่ ฯลฯ
2. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๐๐) ออกตามความใน พ.ร.บ.กองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.๒๔๙๗ - ข้อ ๓ ให้ผู้บังคับการจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา เจ้าหน้าที่และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนส่วนภูมิภาค ซึ่งสังกัดอยู่ในจังหวัดนั้น
3. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๒๗) ข้อ ๒
 - ๑) ผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน : ผบ.อส. (รวม.มท.) สั่งใช้ได้ทั่วราชอาณาจักร (รวมทั้งผู้ที่ ผบ.อส. มอบหมาย ได้แก่ รอง ผบ.อส. และ ผช.ผบ.อส.)
 - ๒) ผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด : ผบ.อส.จ.(ผวจ.) สั่งใช้ได้ภายในพื้นที่จังหวัด
 - ๓) ผู้บังคับกองร้อยอาสารักษาดินแดนอำเภอ : ผบ.ร้อย อส.อ.(นายอำเภอ) สั่งใช้ได้ภายในอำเภอ

ขีดความสามารถ

- หน่วยกำลังกึ่งทหารของฝ่ายปกครอง
- เป็นกองกำลังประจำถิ่น : รู้จักพื้นที่ รู้จักคน รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นอย่างดี

ขีดความสามารถ

- สมรรถนะของสมาชิก อส.
- ความเข้าใจในองค์กร
- ความเชี่ยวชาญงานหน้าที่
- การปฏิบัติตามการสั่งการ
- ภาวะผู้นำ
- ความมีระเบียบวินัยและจริยธรรม

ขีดจำกัด

- สถานภาพของสมาชิก อส.
- ไม่เป็นข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐ หรือลูกจ้าง ฯลฯ
- ไม่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม ป.วิอาญา ฯลฯ
- เป็นราษฎรอาสาตามมาตรา 11 แห่ง พ.ร.บ.กองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497

- เป็นสมาชิก อส. ตาม พ.ร.บ.กองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497
- เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตาม ป.วิอาญา ม.17 (ฎีกาที่ 7985/2550)

การพัฒนาขีดความสามารถของสมาชิก อส.

1 คัดเลือกบุคคลทั่วไปเพื่อบรรจุเป็นสมาชิก อส. ต้องมี

1.1 ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง

- ดันพื้น
- ลูกนั่ง
- วิ่ง 2 กิโลเมตร

1.2 มีความประพฤติดี (ต้องตรวจสอบประวัติอาชญากรรม)

2. ทุกกองร้อยต้องปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติประจำวัน (รปจ.)
3. มีการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่
4. ต้องมีการทดสอบสมรรถภาพสมาชิก อส. อย่างจริงจัง
5. เสริมสร้างระเบียบวินัย และปลูกฝังอุดมการณ์รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

พัฒนาศักยภาพสมาชิก อส.

- หลักสูตรจัดตั้งและทดแทน
- หลักสูตรวิชาพยาบาล
- หลักสูตรทบทวนและยิงปืน
- หลักสูตรการข่าว
- หลักสูตรป้องกันการก่อความไม่สงบ
- หลักสูตรรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ
- หลักสูตรผู้นำหน่วย
- หลักสูตรช่างอาวุธ
- หลักสูตรกู้ภัย
- หลักสูตรชุดปฏิบัติการพิเศษ

พัฒนาศักยภาพผู้บังคับบัญชา

- หลักสูตรฝ่ายอำนวยการ กองอาสารักษาดินแดน
- หลักสูตรผู้บังคับกองร้อยอาสารักษาดินแดน
- หลักสูตรผู้บังคับหมวดอาสารักษาดินแดน
- หลักสูตรผู้บังคับบัญชาสมาชิก อส. เบื้องต้น
- หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าราบ
- หลักสูตรพื้นฐานทางทหารของฝ่ายอำนวยการฯ
- หลักสูตรเสนาธิการทหาร 1 ที่นั่ง

การฝึกอบรมสมาชิก อส. หลักสูตรจัดตั้งและทดแทนสมาชิก อส.

เมื่อเข้ารับการฝึกแล้ว ต้องฝึกให้จบหลักสูตร ถ้าไม่จบ ถือว่า หลบหนีการฝึก ต้องปลดจากการเป็นสมาชิก อส.

สรุป

สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (อส.) เป็นกำลังสำคัญของฝ่ายปกครอง รวมทั้งเป็นกลไกของจังหวัดและอำเภอ ในการปฏิบัติงานทั้งในส่วนที่เป็นงานประจำและงานนโยบาย ตามที่รัฐบาลมอบหมาย เพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม และบริการประชาชน

.....